

Klasično pogojevanje/ Asociativno učenje

Magičnen označevalec 'Ja.'

Uspešni učitelji smo lahko samo takrat, ko razumemo učne procese.

Pes se številnih vedenj nauči s klasičnim pogojevanjem, katerega oče in raziskovalec je bil gospod Pavlov. Gotovo se še spomnite eksperimenta, ki povezuje zvonec, meso in slinastega psa. Najprej se ustavimo pri zvoncu. Pred eksperimentom zven zvonca psu ne pomeni nič (razen zven). Z zvokom zvonca nima pes nobene čustvene povezave. Malo mu je mar ali zvonec sliši ali ne. Zvonec imenujemo nevtralni dražljaj - nevtralni zato, ker psu ne pomeni nič.

Kaj storimo, da nevtralni dražljaj tj. zvok zvonca postane psu pomemben? Zvoku mora v krajšem časovnem intervalu slediti nekaj psu pomembnega tj. primarna nagrada, ki je lahko hrana (pozneje tudi igrača ali kakšna za psa čustveno zadovoljujoča aktivnost). Z nekaj ponovitvami bo pes zvok asociiral/povezal s hrano.

Klasično pogojevanje je preprost način učenja. Reakcija psa je zaradi ponavljanja avtomatizirana. Pes se odzove refleksno.

V učnem procesu se moramo zavedati pomena klasičnega pogojevanja, saj po njem pogosto (nezavedno) posegamo.

Mimogrede so besedna povelja klasično pogojena na pasje položaje telesa. Ravno zato se moramo precej natančno zavedati pomena klasičnega pogojevanja.

Pomislite, katere nevtralne dražljaje (naš zven zvonca) ste pri psu že klasično pogojili (pomeni, da pri teh nevtralnih dražljajih pes doživi 'čustveno' reakcijo - torej dražljaj ni več nevtralen).

Vzorčen primer klasičnega pogojevanja tj. asociativnega učenja:

pogojevanje označevalca (označevalne besede) ali markerja (česa? željenega pasjega vedenja)

Pogosto pri posameznih skrbnikih psov slišite specifičen zvok bodisi jeklenega jezička po plastiki (klik) ali uporabo vedno enake, kratke besede ('ja', 'to', 'OK'), ki je ne uporabljate v vsakodnevni komunikaciji. Omenjena zadeva (klik ali beseda) sliši na ime: označevalec/marker.

Kaj označuje? Tista vedenja psa za katera si želimo, da bi jih pes ponavljal, se jih naučil in bi postala njegov vzorec vedenja.

Kdaj zadeva (klik ali beseda) postane označevalec/marker?

Razumljivo, da zvok klika vašemu psu v začetku ne pomeni nič in prav tako mu ne pomeni nič besedica 'ja' dokler tega zvoka ali besede ne povežete z nečim, kar psu veliko pomeni - navadno (in najpreprosteje) je to hrana. Pomeni, da bi lahko klikali kar tako za zabavo in pri psu ne bi sprožili nobene čustvene reakcije dokler ne bi slučajno zvoku klika sledila za psa pomembna/koristna zadeva (hrana, igra, svoboda).

Proces povezovanja zvoka ali besede strokovno imenujemo KLASIČNO POGOJEVANJE/ASOCIATIVNO UČENJE (znan poizkus Pavlova z zvoncem in hrano, ko po opravljenem klasičnem povezovanju psu že sam zvok zvonca sproži slinjenje, tudi v primeru, ko hrane ni).

Zakaj je v učnem procesu psa označevalec/marker priročen in potreben?

Njegova pravilna uporaba ima dve prednosti: označevalec nam omogoča časovno natančno potrditev vedenja psa (psa potrdimo znotraj vedenja/med izvajanjem vedenja) in z uporabo označevalca se izognemo podkupovanju psa s hrano (označevalec v pravem trenutku potrdi psa in šele po potrditvi pes dobi plačilo oz. nagrado - pes dobi plačilo in ne podkupnine).

Označevalec psu prinese dve sporočili:

- ustrezen položaj telesa
- položaj se zaključuje - razbremenitev